

Білі крила вітрил

Серед відомих українських поетів, творчість яких пов'язана з Одесою, почесне місце належить Володимирі Гетьману. Митець, мислитель, справжній лицар слова, Володимир Петрович ніколи не намагався особисто бути у центрі уваги широкого загалу шанувальників поетичного слова. Навпаки, здавалось, що він уникає публічності, вважаючи, що читач має спілкуватись не особисто з поетом, а з його творами. Саме вони є квінтесенцією його думок, його світосприйняття, сповіддю його душі.

В.П. Гетьман прожив нелегке життя, у якому були і репресії з боку радянської влади у тридцять роки, і тривале перебування у німецьких таборах військовополонених у роки Великої Вітчизняної війни, з яких він двічі тікав, і принизливе відношення комуністичного режиму до вчорашнього солдата після його визволення з фашистської неволі. Усі ці випробування не могли вплинути на життя і характер молодого людини. Але Володимир Петрович не зламався – навпаки, зберіг у своїй душі вміння бачити красу, цінити в людях людське, зберіг ніжність і любов до життя в усіх його проявах.

Перша книжка двадцятидев'ятирічного поета "Рибальське щастя" вийшла у 1950 році. А потім з'явилися поетичні збірки "Зустріч" (1955), "За дротом" (1958), "Ранкові зорі" (1960), "Подорож до обрії" (1963), "Іскри з-під молоту"... Це був послідовний підйом по сходах майстерності: адже з кожною новою книжкою талант Володимира Гетьмана розкривався новими гранями. Висока культура вірша, свій, оригінальний образний світ, своє мелодійне багатство... У добу, коли українська поезія досягла неабияких висот (Л. Костенко, В. Симоненко, М. Вінграновський, В. Коротич, молодий Б. Нечерда і ще чимало яскравих імен), голос В. Гетьмана звучав яскраво і впевнено, він був несхожий ні на кого, завжди приваблював своєю творчою індивідуальністю.

На мій погляд, піком творчого зросту поета стали семидесяті роки, коли у поетичному морі України замайорили його "Білі крила вітрил", коли читачі поринали у дивосвіт збірок лірики "Квітнева заметіль", "Не залишай мене, любове", "Святкую молодість"...

Поезія Володимира Гетьмана проста і мудра, вона зростала на міцній основі багаторічних духовних традицій народу і водночас вона по сьогодні сучасна за тематикою, за своєю образністю, щирістю.

Я мав честь неодноразово спілкуватись із Майстром – людиною скромною, чесною, відповідальною, відданою своїй справі. Незадовго до того, як Володимир Петрович переступив поріг Вічності, я одержав від нього листа з віршами, який пропоную увазі читачів. Думаю, що тон листа та зміст віршів якнайкраще розкажуть про те, якою людиною був Поет, творчість якого, безперечно, є невід'ємною складовою української літератури другої половини ХХ та початку ХХІ сторіч.

Роман БРОДАВКО

Добродію Романе Ісааковичу!

*Ваша стаття про "Щоденник Одеський" мого вчителя і великого по-
радника Андрія Володимировича розбудила мене напередодні 80-річчя (10
червня цього року). Нині тяжко хворію, 6 років не виходжу з квартири.
Не читаю. Тільки помацки пишу етюди. Змагаюся з Омаром Хайямом. По-
ки він — мудрець Сходу — перемагає. Але буду вчитися у нього. Як говорив
мій наставник Андрій Володимирович: "Треба завжди, постійно, до самоза-
буття вчитися!".*

*Андрій Володимирович присвятив моїй творчості — збіркам, 6 своїх
робіт. Він написав і до збірки "Квітнева заметіль", яка вийшла у столиці,
передмову. Це — були вибрані поезії (Київ, "Дніпро").*

*Традиції Андрія Володимировича продовжили його учні — професори
Г.А. Вязовський, Є.М. Прісовський. Дух нашого великого наставника витає
над ними, в тому й вони ставилися до мене доброзичливо, прихильно.*

*Спільно я із Андрієм Володимировичем переживав удари долі, коли роз-
горнулася лота критика поезії В. Сосюра "Любіть Україну".*

(Далі до листа були додані вірші. — Р. Б.)

1.

Навколо "Тихого Дону" нова суперечка:

"А хто написав епохальний роман?"

Концепції. Докази. Ціла вервечка.

А правда зайшла в ще густіший туман.

О, скільки потрібно зусилля цінителю,

Щоб доказ його — все ж таки переміг.

А учень читає і каже учителю:

"Він що — сотворити романчик поменше не зміг?!"

2

Ми часто згадуєм Кленове,

Понад Орілля хутірець,

Гніздечко те зеленоброве

І запахущий вітерець,

Конвалій подих над хатами,

Розвеселілий гомін дня.

І дзвінко струнними шляхами

Красивий легкий біг коня...

3

Хто продає, а хто купує
державу нашу — Україну?
А хто скажено провокує:
Почать партійну різанину?!
О, люди, зморені нуждою,
З якого ви ввірвались краю? —
Аж видається вже з "ганьбою!"
Дійшли таки земного краю!

4

Льоня Цвейвель, Льоня Цвейвель, Цвейвель Леонід!
У душі моїй залишив дуже давній слід.
Ще ми — діти, ще ми — учні... час рожевих мрій...
Ще над нами, ще над нами — медоносний рій.
Не братались, не стрічались... Кожен знав свій світ:
І зернину, і пашнину, і достиглий плід.
Та ніхто з нас, та ніхто з нас час не докоря,
Бо між нами, поміж нами з давнини — зоря...

5

Ми чаювали, гомоніли,
Перепліталися слова,
Що наші душі освіжили,
І віра зводилась жива,
Що за епохою епоха
В тисячоліття відлетить,
І доля наша (хоч забрьоха!)
І ще нам скаже: "Треба жить!"

6

...Любіть її во время люте.

Т.Г. Шевченко

Любіть її в годину скрути,
Коли розкрадена вона,
Коли від власної отрути —
І геніальна, і дурна;

Коли упала на коліна
І безпорадна, і німа;
Коли ще зветься — Україна, —
І стяг надії підійма!

7

Раїсі Кириченко

Щодня ми молимося за Вас, за нашу Раю,
Прохаємо у Бога дати Вам снагу —
Небесного, земного вікового раю,
Бо всі, дитино, перед Вами всі в боргу.

Дружину запитаю: "Хто тебе лакує?"
І хто мене вертає також до життя?
Так, ще ми живемо — раз серце пісню чує.
А в пісні тій — наснаги ждане вороття.

8

Лебеді летіли... Сіли на лимані...
Вдарили морози дуже, дуже ранні.
Береги скувало, де-не-де водиця.
А в краї у теплі не проб'ється птиця.

Замерзає лебідь, замерза лебідка.
Хтось до них підходить і годує зрідка.
І тріщать морози — дуже, дуже ранні.
І зоря холоне у Сухім лимані...

9

Я все летів, а крила перебиті.
Я все кружляв, а сльози вогневі.
Гірким стражданням, болями налиті
Мої шляхи скропляли польові.

А я, мов жайвір, воскресав у пісні.
Із неба стрімко падав у жита:
За мною гнались хмари лиховісні,
Переді мною грала висота.

10

Сніг летить і кружля з Вологодського краю,
У панельну кімнату влітає мою.
Я не вперше оце до кісток промерзаю,
Мов під вітром палючим голий стою.

Обізвались санки біля мене летючі.
І ямщик ухопив і поклав у санки,
...Я стою на дністрянській розвесненій кручі —
Медоносні летять і кружляють бджілки...

11

Не охолону, не покину,
За "пагорбом" не буду:
Як ту поранену пташину
Забути? Не забуду;

Я принесу тобі чар-зілля,
Цілющого напою.
І ти помножиш многосилля,
Бо завжди я с тобою.

12

Ой, напиться верба
Стала над рікою.
Аж розхристана юрба
Суне з перепою.
Хтось — вже листя позвивав,
Тріснула гілляка...
Ради дурощів, забав,
Хтось — беззвучно плакав...

*Р. С. За винятком 9-го — етюди ще ніде не друкувалися.
З повагою: Дід-сіромаха Гетьман.
Панельний хутір (адреса стара), там пошта краще працює.
27.05.2001 р.*

Публікація Романа БРОДАВКА